

Stuurgroep volwassenenonderwijs – projectgroep curriculumontwikkeling

12 februari 2015

Een visie op werkplekieren in de curricula van het secundair volwassenenonderwijs

Het secundair volwassenenonderwijs en de arbeidsmarkt moeten ernaar streven om cursisten tijdens hun opleiding te verrijken met praktijkervaring in een reële bedrijfsomgeving. In deze context valt wel eens de term “werkplekieren”. Het is een uitdaging om werkplekieren waar mogelijk een zichtbare plaats te geven in de curricula van het secundair volwassenenonderwijs.

Momenteel bestaan er uiteenlopende invullingen van werkplekieren binnen de curricula van het secundair volwassenenonderwijs. Soms werden er – al dan niet op uitdrukkelijke vraag van de minister – modules werkplekieren toegevoegd, terwijl in andere opleidingen werkplekieren uitdrukkelijk niet als aparte module werd opgenomen omdat het zuiver als methodiek benaderd werd. In nog andere opleidingen zijn er dan weer stagemodules ingebouwd, bijv. omwille van wettelijke vereisten.

Om in de toekomst vanuit een eenduidige en onderbouwde visie om te gaan met werkplekieren binnen de curricula, stelt de stuurgroep volwassenenonderwijs deze korte nota op. De centrale vraag in deze tekst zal zijn: hoe geven we vorm aan werkplekieren in de curricula van het secundair volwassenenonderwijs?

Wat verstaan we onder werkplekieren?

Inzake werkplekieren vinden we tal van bronnen terug die ons een definitie geven. In dit document gaan we er dieper op in en formuleren de visie van de stuurgroep volwassenenonderwijs ter zake.

- 1 Werkplekieren is een continuüm tussen leren en werken binnen een reële arbeidssituatie en leren binnen realistische omstandigheden (Vlor, 2007);
- 2 Stages zijn slechts één welbepaalde vorm van werkplekieren. Stages impliceren een deelname aan het arbeidsproces (Departement Onderwijs en Vorming, richtlijnen werkplekieren volwassenenonderwijs). Stages situeren zich aan het ene uiterste van het continuüm;
- 3 Er zijn ook afgeleide vormen van werkplekieren, zoals gastdocenten, simulaties in bijv. gastenrestaurant, enz. Deze afgeleide vormen van werkplekieren situeren zich aan het andere uiteinde van het continuüm (Vlor, 2007);
- 4 In de Richtlijnen werkplekieren secundair volwassenenonderwijs (Departement Onderwijs en Vorming) wordt gesteld dat werkplekieren in erg ruime zin kan gedefinieerd worden als ‘leeractiviteiten die gericht zijn op het verwerven van algemene en/of beroepsgerichte competenties, waarbij de arbeidssituatie de leeromgeving is’.
- 5 In de opleidingsprofielen van het secundair volwassenenonderwijs waarin in het verleden een module “Werkplekieren” werd opgenomen, wordt werkplekieren omschreven als een verzamelterm voor een brede waaier aan onderwijsleersituaties waar cursisten leren in levensechte contexten om algemene en sectorspecifieke competenties in een praktijkgerichte context te integreren (opleidingsprofielen secundair volwassenenonderwijs).

Hoe ziet de stuurgroep volwassenenonderwijs de implementatie van werkplekieren in de curricula van het secundair volwassenenonderwijs?

- 1 De overheid (Vlaamse Regering) bepaalt in de opleidingsprofielen van het secundair volwassenenonderwijs de minimaal te bereiken einddoelen en onderliggende kennis van de opleidingen.
- 2 Werkplekieren is geen doel, maar een methodiek om bepaalde doelen te bereiken. De keuze van methodieken is een zaak van de onderwijsverstrekkers. Einddoelen in een module kunnen bereikt worden via verschillende leerwegen. Het is niet wenselijk om de keuze van de leerweg vast te leggen in een opleidingsprofiel.
- 3 De overheid kan m.a.w. de keuze voor werkplekieren in een opleidingsprofiel in principe niet opleggen. Hierop is evenwel één uitzondering mogelijk:
 - o Voor bepaalde beroepen bepaalt externe regelgeving dat de opleiding een minimum aandeel stage moet omvatten (bijv. Farmaceutisch-technisch assistent). In dat geval wordt in het opleidingsprofiel expliciet een aantal lestijden stage opgenomen. In de meeste gevallen betreft het één of meerdere aparte (stage-) modules. Deze benadering is noodzakelijk opdat de door het volwassenenonderwijs uitgereikte studiebewijzen door de regelgever zouden erkend worden.

In alle andere gevallen ligt de keuze om één of meerdere opleidingsonderdelen (modules) geheel of gedeeltelijk onder de vorm van werkplekieren te organiseren bij de onderwijsverstrekkers. De onderwijsverstrekkers kunnen hiertoe autonoom een keuze maken binnen het volledige continuüm van vormen van werkplekieren, van stage tot en met afgeleide vormen (zie hoger onder 1 en 2).
- 4 Het leerplan is het instrument waar de onderwijsverstrekkers hun keuzes voor bepaalde methodieken inschrijven. De leerplannen worden ter goedkeuring voorgelegd aan de minister via de onderwijsinspectie. De pedagogische begeleidingsdiensten en het Vocvo ondersteunen de centra bij de ontwikkeling en implementatie van leerplannen, zowel inhoudelijk als methodologisch.

Conclusie

De stuurgroep volwassenenonderwijs is overtuigd van werkplekieren als krachtige leerweg. De pedagogische begeleidingsdiensten en het Vocvo engageren zich ertoe om deze methodiek te promoten (o.a. via netoverschrijdende leerplannen) en de centra maximaal te ondersteunen bij de implementatie ervan, bijv. door het afsluiten van onderwijsconvenanten.

Bronnen

Vlor, Algemene Raad, Advies over werkplekieren in onderwijs en opleiding, 22 maart 2007

Vlor, Raad Levenslang en Levensbreed Leren, Advies over de specificiteit van werkplekieren in het volwassenenonderwijs, 10 februari 2009

Departement Onderwijs en vorming, Richtlijnen werkplekieren in het secundair volwassenenonderwijs

Departement Onderwijs en vorming, Opleidingsprofielen secundair volwassenenonderwijs

Vlaams minister van Onderwijs & Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, Nota aan de Vlaamse Regering: Duaal leren, een volwaardige kwalificerende leerweg. Conceptnota, 23 januari 2015